

ૐ
શ્રી પરમકૃપાળુદેવાય નમઃ
નાટક સમયસાર
શિબિર - ૧
ઉત્થાનિકા (૧-૭)

Model Answer Paper

Marks: 50

Paper તપાસતી વખતે Model Answer Paperમાં આપવામાં આવેલા pointsને વફાદાર રહેવું. જુદાં જુદાં options આપવામાં આવ્યાં છે જેથી તપાસવામાં સરળતા રહે. તેમાંથી કોઈ પણ option લખ્યું હોય, તેનો ભાવ આવી જતો હોય, તો marks આપવા.

(I) નીચેનું કોસવર્ડ ભરો.

Marks: 10

દરેક સાચા જવાબ માટે 1 mark આપવો.

આડી ચાવી

૩. ચક્રવર્તી
૪. પારસમણિ
૬. અમૃતચંદ્ર
૮. આત્મરસી
૯. સમ્યગ્દર્શન

ઊભી ચાવી

૧. પદ્માવતી
૨. મોક્ષપાહુડ
૫. મનહર
૭. ચંદન
૮. આત્મસ્થ

(II) સાચો જવાબ પસંદ કરો.

Marks: 5

દરેક સાચા જવાબ માટે 1 mark આપવો.

૧. (a) આચાર્ય શ્રી કુંદકુંદદેવે
૨. (c) દાહોદ
૩. (c) અતીન્દ્રિય
૪. (b) ભાવ જૈન
૫. (d) અપરિણામી

(III) નીચે આપેલ શબ્દો અને તેના અર્થનાં જોડકાં બનાવો.

Marks: 5

દરેક સાચા જવાબ માટે ½ mark આપવો.

- ૧) f ૨) e ૩) i ૪) g ૫) j ૬) d ૭) h ૮) a ૯) b ૧૦) c

(IV) નીચેનું કથન સાચું છે કે ખોટું તે લખો. ખોટું હોય તો તેનું કારણ દર્શાવો.

Marks: 5

દરેક સાચા જવાબ માટે 1 mark આપવો.

False લખ્યું હોય પણ કારણ ન લખ્યું હોય અથવા ખોટું કારણ લખ્યું હોય તો 0 mark આપવો. True માટે કારણ અપેક્ષિત નથી.

૧. True.

૨. False. જો જ્ઞાનમાં અભેદ હોય તો જ્ઞાન મિથ્યા છે. / જ્ઞાનમાં ભેદ પકડાવો જોઈએ.

૩. False. સમયસારનો ઉદ્દોષ છે કે તું ઈશ્વરને પણ આધીન નથી. / તું સર્વથા સ્વાધીન છે. / તું કોઈને આધીન નથી.

૪. False. માત્ર ભવિક, ભવ્ય જીવની આંખોમાંથી આંસુ ઝરે છે. / સર્વ જીવની આંખોમાંથી આંસુ ઝરતાં નથી. / જેને પાર્શ્વનાથ ભગવાનની ઓળખાણ કે તેમના પ્રત્યે અહોભાવ નથી તેની આંખોમાંથી આંસુ નથી ઝરતાં. / ભારેકર્મી, દુર્ભવીની આંખ ભીની થતી નથી.

૫. False. તેઓ દુઃખ ભોગવતાં નથી. / તેઓ પોતપોતાનું સુખ ભોગવે છે.

(V) નીચેનાં દૃષ્ટાંતોનો પરમાર્થ લખો.

Marks: 5

દરેક સાચા જવાબ માટે 1 mark આપવો.

૧. સમ્યગ્દૃષ્ટિ જીવ સંસારમાં દૃષ્ટિના બળથી ભવસાગર પાર કરી જાય છે. / સમ્યગ્દૃષ્ટિ જીવ આત્મલક્ષને કારણે ઉદયપ્રસંગમાં પાર થઈ જાય છે.

૨. સમ્યગ્દૃષ્ટિ જીવને પર્યાયમાં સાક્ષાત્ વેદન થયું હોવાથી તેમનું ભેદજ્ઞાનનું ચિંતન કૃત્રિમ નહીં, પણ રસપૂર્વક અને હૃદયના ઊંડાણથી થતું હોય છે. / આત્માનુભવ પહેલાંના અને પછીના ભેદજ્ઞાનના ચિંતનમાં ખૂબ ફરક છે.

૩. જ્ઞાનીની અદ્ભુત દશા કોઈ વિરલા જ ઓળખી શકે છે. / જ્ઞાનીની આત્મદશા એટલી ગહન છે કે ઉચ્ચ પાત્રતા વિના તે ઓળખી શકાતી નથી.

૪. રાત્રે સૂતી વખતે પણ સમ્યગ્દૃષ્ટિ જીવ મોક્ષમાર્ગમાં આગળ વધી રહ્યા છે. / જ્ઞાનીની પરિણતિ આત્મા તરફ ઢળેલી હોવાથી ક્ષણ-ક્ષણે તેમની આત્મદશા વધતી જાય છે.

૫. સમ્યગ્દૃષ્ટિ જીવના અભિપ્રાયમાંથી સર્વ પરદ્રવ્યનો ત્યાગ એક ક્ષણમાં થાય છે, ચારિત્રમાં કર્મ અનુસાર થાય છે.

(VI) એક વાક્યમાં જવાબ લખો.

Marks: 10

દરેક સાચા જવાબ માટે 1 mark આપવો.

૧. સમ્યગ્દૃષ્ટિ જીવ હર્ષ-શોકાદિ પ્રસંગમાં કોરો કાગળ વાંચતા હોય તેવા હોય છે! / જેમ કોરો કાગળ વાંચતા હોય તેમ તેમને હર્ષ-શોક થાય નહીં.

૨. રત્નકરંડશ્રાવકાચાર ગ્રંથ કહે છે કે સમ્યગ્દર્શન પામનાર ચંડાળ દેવ છે.

૩. રાજ્યાવસ્થામાં - સોનાનો મુગટ

- ½ mark

મુનિ અવસ્થામાં - સાત ફણાવાળા સર્પનો મુગટ

- ½ mark

૪. જેના આશ્રયે તેમને સિદ્ધપદ પ્રાપ્ત થયું તે આત્મસ્વરૂપ અનાદિ-અનંત છે. / જે આત્મસ્વરૂપ સમજવાથી, તેમાં લીનતા કરવાથી સિદ્ધપદ પ્રાપ્ત થયું તે આત્મસ્વરૂપ અનાદિ-અનંત છે. / પ્રવાહની દૃષ્ટિએ સિદ્ધપદ અનાદિ-અનંત છે.

૫. વ્યવહારથી - લોકાગ્રે / સિદ્ધશિલા પર

- ½ mark

નિશ્ચયથી - પોતાના સ્વરૂપમાં

- ½ mark

૬. તેઓ કર્મો સાથે અત્યંત શાંતિથી લડે છે. / કષાયની ઉપશાંતિ તાને કારણે. / તેઓ દયાવાન છે, સ્વપરરક્ષક છે.

૭. શ્રી બનારસીદાસજીએ સમ્યગ્દૃષ્ટિ જીવની સ્તુતિ કરી છે. / અવિરત સમ્યગ્દૃષ્ટિ નવકારમંત્રમાં ન હોવા છતાં તેમની સ્તુતિ કરી છે.

૮. પ્રજ્ઞાછીણી એટલે સૂક્ષ્મબુદ્ધિ.

૯. તેઓ અરિહંત, સિદ્ધ, સાધુ અને સમ્યગ્દૃષ્ટિને યાદ કરીને ગ્રંથની રચના કરે છે. / તેઓ અરિહંતાદિને હૃદયમાં પધારવાનું આમંત્રણ આપી પછી શાસ્ત્રરચના કરે છે. / તેઓ શુદ્ધ સ્વરૂપ સાથેના લગ્નપ્રસંગે અરિહંતાદિના ગુણ ગાય છે.

૧૦. તેઓ ધર્મભૂતિ છે. / તેઓ ધર્મની પુષ્ટિરૂપ છે. / તેઓ ધર્મની શોભા છે. / તેઓ ધર્મના શણગારરૂપ છે. / ધર્મ તેમનો શણગાર છે.

(VII) મીમાંસા

Marks: 10

૧. શ્રી પારસનાથ સ્તુતિ

a) ૧) તેઓ જગતના જીવોનો કર્મરૂપી ભ્રમ, અંધકાર મટાડવા માટે સૂર્ય સમાન છે. / કર્મકૃત સ્થિતિ અને કર્મકૃત ભાવોમાં અહં-મમરૂપી ભ્રમ નાશ કરવાને તેઓ સૂર્ય સમાન છે. - 1 mark

૨) સંસારી જીવોરૂપ કમળોને પ્રકુલ્લિત કરવા તેઓ સૂર્ય સમાન છે. / તેમનાં શ્રવણ, દર્શન થકી ભવ્ય જીવોનાં હૃદય ખીલી ઊઠે છે. / તેમનાં મુદ્રા, વચનામૃત ભવ્ય જીવોને પ્રકુલ્લિત કરવામાં નિમિત્તરૂપ છે. - 1 mark

b) મિથ્યાત્વને / મિથ્યામતને દૂર કરવા તેઓ પ્રચંડ વાયુરૂપ છે. - ½ mark

અશુભ કર્મોની / અશુભ ભાવોની / કર્મની ધૂળ-રજ ધોવા માટે તેઓ વાદળ સમાન છે. - ½ mark

કામદેવના / કામવાસનાના વનને બાળવા માટે તેઓ રુદ્રની અગ્નિ સમાન છે. - ½ mark

c) શ્રી પાર્શ્વનાથ ભગવાનની જન્મભૂમિ બનારસ / વારાણસી / ભેલુપુર છે. - ½ mark

તે જન્મભૂમિના નામના પ્રભાવથી શ્રી બનારસીદાસજીએ પોતાનું આત્મસ્વરૂપ જોયું. / તેમને આત્મજ્યોતિ પ્રગટ થઈ. / તેમને બનારસમાં આત્માની અનુભૂતિ થઈ. / તેનાથી તેમને પોતાના સ્વરૂપનું ભાન થયું. / તેમને નિર્વિકલ્પ અનુભૂતિ થઈ. - 1 mark

૨. સમ્યગ્દૃષ્ટિની સ્તુતિ

a) કારણ કે તેઓ અલ્પ કાળમાં અવશ્ય મોક્ષ પામવાના છે. / તેમનો સંસાર શીઘ્ર નાશ થવાનો છે. / જિનેશ્વર ભગવાનનો વારસો મળવાને તેમને વાર નથી. / સ્વ-પરનું ભેદજ્ઞાન પ્રગટ્યું હોવાથી તેઓ કેવળજ્ઞાન લેવાની તૈયારીમાં છે. - 1 mark

b) તેમના સ્વરૂપમાં કોઈ ભેદ નથી. - ½ mark

તેમની શ્રદ્ધામાં પણ કોઈ ભેદ નથી. - ½ mark

c) કારણ કે તેમની નજર પોતાના પરમાત્મતત્ત્વ પર છે. / કારણ કે તેઓ આત્મલક્ષ્મીથી શ્રીમંત છે. - 1 mark

d) તેઓ ભગવાનના / જિનરાજના / વીતરાગના દાસ છે. - ½ mark

તેઓ જગતથી ઉદાસ છે. - ½ mark

e) સાચો સ્વાર્થ - આત્મા / અનાદિ અનંત આત્મતત્ત્વ / શુદ્ધાત્મા - ½ mark

પરમાર્થ - મોક્ષ / મોક્ષદશા / પૂર્ણ શુદ્ધ દશા - ½ mark